

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди

Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

ХАНОЙГА БОЛГАН МИТИҢ

ХАНОЙ. (СЭТА). Февраль чединиң эртенинде күш-ажылчы Ханой аажок арте олуттан. Чер бичин-ле чырып келдирге, хоорайны байырладым-биле кеттинген чурттакчылары болгаш шөлдерин долуп, төөгүдүт Ба-Динь шөлче төгүт чок шуужуп туруп берген. 20 чылдар мунунда ол шөлче, 1945 чылдын сентябрь 2-де, Азияга баштайгы пролетаржы күрүениң төртүтүнгенин чарлаан. Вьетнамның ыдыктыг черин сөөлүг интервент каганна шаанда, боо-чепсөөн холдан салбас деп, улусту армиянын дайынчылары ол шөлче дагыраан берип турганнар.

Эртенниң 7 ша. Он-он муң ханойжуар шөлчү долуп келген. ВДР-ниң Президенти Хо Ши Мин, ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелинин Даргазы А. Н. Косыгин, Вьетнамның Ажылчы чоннар партиясынын ТК-зынын Бирги секретары Лес Зуан, ВДР-ниң Премьер-министри Фам Ван Лонг, ВДР-ниң Национал хураалының Доктаамал комитетинин Даргазы Чонг Тинь, ВДР-ниң олооткыч президентини Тонг Хынг, ВДР-ниң чазанын болгаш партиянын өске-даа улуттукчулары, совет төлөөлери кезигериниң ирилдире кестүп келген. «Совет болгаш вьетнам улустарынын аразында быжык найраал делгерең!» — «Совет төлөөлөргө изиг байыр!» — деп, байыр чедиргелерин кыйгылары шөлче чагылаанын үнгөн.

Язы-бүрү өнөрлөргө мун-мун тукуштар болгаш чечектер кижилерин баштарынын кырынга далайгылаштыр чалгып турган. Ханойнун пионерлери «Аныак гвардия» деп совет ырым болгаш муруну-вьетнам патриоттарынын «Муруну Вьетнамны хостары даш» деп ырым ырып күөстөгөн. ВДР-ниң болгаш Совет Эвилелинин күрүне гимнлери байырлады чалгылаанын турган.

Найыскалдым даргазы Чан Зуй Хынг Ханойнун ажылчы чоннарынын өкүлдерин совет аалчыларга байыр чедирген. «Москваларга, акы-дунма совет улуска Ханойнун чурттакчыларынан изиг байыр дамчыдарын дилдире, чыгылаанар диништин алыш чаксаң.

«Улут Ленинниң болгаш большевиктерин аалчылар Коммунист партиянын узам-на тилеп турар тутун белки тутпушаан, кижилердегенин төөгүдүт аян-ле улут чаагай революцияны. Октябрьнын коммунисттер Улут революциянын ботташтырган эрес-маалдырды демисел — совет улусту вьетнам улус сепкилдин эне ханымыдан шычы ынакшыл-биле көрүп турар» — деп, Чан Зуй Хынг медеглээн. — Төрөөн чуртууну тулуштуруну болгаш камгалаанын чаагай херээнге улам на чаа-чаа тилдигелдерин болурун совет улуска вьетнам улус шычы сепкил-биле күөп турар, ол тилдигелдер делегей революциянын херээнге, бүтү — делегейде тайбыны камгалаарынын херээнге улут салышкын болуру.

Совет Эвилелиниң ВДР-ге көргүзүп келген болгаш көргүзүп турар дуулаачынын аш Чан Зуй Хынг бедин-биле үнгөн. «Вьетнама социализм тургузушунуң чорудулаачы Совет Эвилелинин улутуңун болгаш чазанын талазында,

акы-дунма өске-даа чурттарың талазында улут дузаны ап турар бис» — деп ол чуталаан. — Дыка хей заводтары, култура болгаш коммунал бидүрүлгелерин Совет Эвилелиниң магалык дуулаачымы-биле бисте тутан болгаш бистин чурту-вустун социалист индустриализациянын темпидерин дүргедилдирге бааза болуп турар. Чаагай пролетаржы интернационализмниң үлгүлөрүн көргүзүшү, совет тускай эртенниң бистин тускай эртенниң ирилдире-биле болгаш ажылчы-нарымыс-биле хол-холундан туттунчуп алган ажылдап, боттарынын билдирерин болгаш эки дүрүлгелерин бистин ажылчынарымыска, тускай эртенниң ирилдире-биле дамчып берип турар. Ол дөргө вьетнам-совет изиг найыралды чырыткылаачак илдерели-дир. СЭКП-ге, Совет чазакка, совет улуска, ылангы совет тускай эртенниң вьетнам улус сепкилдин ханымыдан өөрүп чедиргенин илдерейлеп турар».

Төрөөн чуртун каттыштары даш, даштыкы интервенттерин болурун черинден үнүр сынырлар даш вьетнам улустун демисел дегип турары даш Совет Эвилелин даш вьетнам улустун ханы өөрүп чедиргенин аш Чан Зуй Хынг илдереткен. «Бир эвес агрессив чилер бистин чуртувустун хамаарыш чорунга болгаш тускай догунаашкыныга сепкей бээр болза, ВДР-ге эргежок чутула дуулаачымын көргүзүргө болурун беденин дугайын Совет Эвилели медеглээн» — деп, Чан Зуй Хынг чуталаан. — Америк империалисттерин чепсепти интервентизмге улут, Вьетнамның иштики херектеринге АКШ-тың кандай-даа холгараашкынын содалары даш, америк шериглериниң Муруну Вьетнамдан үндүрери даш, болурун иштики херектерин боду шиптирлеринин болурун арганын вьетнам улуска тыпсыры даш, вьетнам улустун чорутуп турар чептүп национал-хосталгалы демисел Совет чазак дашкан.

Ол болза Совет Вьетнамның камгалаары даш. Муруну Вьетнамның хостары болгаш төрөөн чурту тайбын каттыштары даш демиселге муруну чүкте бистин ала-чуртчуларыммыска, а ол ышкан бүтү вьетнам улуска сорук киришкенин улут үнөр дашу болуп турар».

Түнелинде Ханойнун даргазы найыскалдым ажылчы чоннарынын өкүлдерин мынзыг сестерин сипап даарып каан туту совет төлөөлөргө тывыскаң. «Вьетнамның болгаш Совет Эвилелинин улустарынын аразында найырал делгерең!».

Он соода совет төлөөлери баштыкы, ССРЗ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин дегерейлеп чүе чуталаан. Диништин алыш чаксаңынары чутуанын хей удуз чүе кирип турган.

Болуңуң үе-шаан чурттан эртенн турар делегей империализмниң күштеринде улут, социализм даш кады чоруткан демиселге бистин аразыста найырал каңдалаң деп, аш А. Н. Косыгин чуталаан. Дайыннарынын халлаашкынын бистин улустарымыстың өйүр шаарына болгаш акы-дунма өске улустар-биле кады бурунча, социализм болгаш коммунизмге бугурелдиг чорудурунга ол найырал дуулап турар.

Совет Эвилелинде коммунист инитиелдин тургузушкуну, оон экономикалык хөгжүлгө бугу социалист лагерин быжылган, оон нити эрге-ажытарынга бараан болуп турар деп, А. Н. Косыгин оон алап демдеглээн, Иштики политика-даа талазы-биле, ол ышкан акы-дунма социалист чурттар-биле харылдаалар талазы-биле бистин бугу ажал-херектеринин үндөин пролетаржы интернационализм болуп турган болгаш болуп-даа турар деп, ол чуталаан.

Социализмниң болгаш депшилгенин, тайбын болгаш демократияны күштеринин, революсту улустарын күштеринин өзүлде болгаш быжыгышкынын империалисттерин дүрүлгө, коргузуп турар деп, совет төлөөлө баштыкы медеглээн. Империалисттер эртен үнү агидерин, улустарын социал даралды болгаш колониализмниң илдер-бегинге баш «катап бектээрин орада-даштып турар».

Империализмниң араатангыт мөзү-лү, оон дөргөчө шыныры Муруну Чөөн Азияда тодарай кестүп турар. Хамаарышпас, хостуг амыдыралче улустун дурум дуулаар чуту-дуну бээр. Муруну Вьетнамны америк шериг бааза, колониализмни быжылган чери болурун даш, америк агрессив бектөр Муруну Вьетнамда чүк-бужар дайыны кысып үндүргөн.

Болуңуң вьетнам акы-дунмаларынын чептүп демисел совет улус бурун-биле дегип турар деп, А. Н. Косыгин чуталаан. Олар тилдир дээрине бис бугуреп турар бис. Оларын эрес-маалдыр чоруту совет улуска болгаш делегейде депшилгел бугу кижилерге сагыш-сепкил каттыштырылаачын болгаш магалашкыны болурун турар.

АКШ Муруну Вьетнамдан америк шериглерин үндүрерин, чепсепти оон үндүрүп чорутурун болурун боду шиптирлеринин болурун арганын вьетнам улуска тыпсыры совет элдерге негеп турар деп, аш Косыгин оон ийди чуталаан.

Вьетнамның Демократтык Республикасына улут дайын чорудулаачын кысып үндүрүп даш Каттышкан Штаттарын орадаашкынынын биле холбоштыр, Каттышкан Штаттарга шыныг сагындарымын Совет Эвилели кылган. Акы-дунма социализмни чуртун салым-чолун Совет Эвилели дерекке албайн барып шыдабас, баа бир эвес агрессив оон хамаарышпас чорутуе болгаш тускай догунаашкыны сепкей бээр болза, Вьетнамның Демократтык Республикасына эргежок чутула дуулаачымын көргүзүргө беден деп, бистер шиптирлэг медеглээн бис.

Ластуң иштики херектеринге даштыкы холгараашкыны содаларын, америк шериг албайн амыды бурун-биле үндүрерин, хамаарышпас болгаш нейтралдыг Ласту тургузуарын Совет Эвилели негеп турар деп, Совет чазактын баштыкы түнелинде чуталаан.

Муруну Чөөн Азияда дүшкүртүп чорутуу күштелдиреринге болгаш үскүлөжиктеринин болурунча апар чорутуу каныг-даа хеделишкенин Совет Эвилели улутуражуп турар. Нейтралдыг болгаш

«Тыва даг-дугу» тулут эргелдире коммунист күш-ажыл даш демисел тулутжуларын. Монтанжиктерин болгаш олооткычтерин бригадаларынын аразында улам калбарган. Мында 350 ажы кижилерин хаара туткан 8 бригадалар ол бедик ат даш демисел турар.

Ол бригадаларын иштинде бо айны 6-да болган хей кижир-жикчил хуралга бызанылар-бетондичтерин Степан Мокруш, Күжүт Калдар-оол, Ооржак Калдар-оол бригадирлерин бригадаларына

болгаш 3. Мирушканын бригадирлери малайлар-штукатурщиктер бригадалары коммунист күш-ажылды бригадалары деп бедик аттарын тыыспышаан. 27 мурун-чыл ажылчылар коммунист күш-ажылды шалпычы деп атты база берген.

Бо бедик болгаш харыскалгалы атка тулутуң хоочун ажылчынары Төлөөн Дегуревич Болдуш, Калдар-оол Хертекович Давырын, Эрес-оол Окан-олович Күжүт, Сарыг-оол Кууларович Көндэй, Шериг-оол Таванайлович Сарыглар баа төлөтүп болганнар.

Коммунист ёзу-биле ажылдап, чурттап, өөренип деп бедик болгаш харыскалгалы атка төлөтүп болгаш мурунчыл бригадаларын кижилеринге, күш-ажылды шалпычыларынга «Тыва даг-дугу» тулут эргелдире начальниги аш Поликов изиг байыры чедирип, моон солгаар күш-ажылды улам улут чедиргелерин болурун оларга бугураан.

Т. ТАЛГАНЧИН.

Тайбынга мынакшылдыг Камбожага улут империалисттерин чимеңилдиктерин, Индонезияга улут өнүкчүлүктү чоруткара болурун быжылган чери кылдыр Малайзияны ажылдап даш англи империалисттерин чүткүдүн бистер шиптирлэг бугуу шаап турар бис.

Тайбын болгаш яны-бүрү нитиел тургузулуг күрүлелерин тайбын кожа-хелбэ догунаашкынын ленинч политиканын өскерлиш чок чорутуушаан, Совет Эвилели чангыс-даа чуртка кыжымайн турар деп, А. Н. Косыгин медеглээн. Совет улус улустарын тайбын даш демисел социалист даш каттыштырылаачын быжылгаларыга болгаш хөгжүлгө, революсту ажылчы болгаш национал-хосталгалы шиптешкенин кудуринге өн-ле таарымчалыг байдаларын тургузары даш демисел кылдыр көрүп турар.

Социалист чурттарың чангыс ээни үзүп даш империализмниң планнарын зутайын чуталаан, аш Косыгинниң айтканы бола: бистер социалист чурттарың чангыс ээнин күжүгө бугуреп болгаш ол даш демисел бис. Боттарынын чимеңилдиктерин социалист чурттары салдарларына чедир боор деп, коммунизмни дайыннары хей-ле корал турарлар даш. Чангыс аш социалист агуленин кезигуеринин аразына акы-дунмалык кады ажылдашкылар харылдааларын быжыгышкынын, оларын аразында доктаамал чокшукшылга — ол дөргө хоойлу дуулаар болуу төөгүдүт чорудула-дыр. Иччаага ол чорудулаарынын байдалдарга артып турар, эрзис эвес бергелерин ажал эртерге-биле холбошкан бааза-да, ол адактың сөөлүнде интернационализмни ленинч принциптерин тилдиргелер чедир. Социалист даш каттыштырылаачын чангыс ээни болгаш сыры каттышкынын бугу хемет-биле быжылдарын бистин партиямыс болгаш Совет чазак болурун бирги черинге соруламы деп көрүп турар.

Кайы-даа чурттан ажылчы чоннарынын национал эрге-ажытар революсту шиптешкенин бугу-ле орадарынын акы-дунма сагыш-сепкил каттыштырылаачын, интернационалчы чангыс ээни бугу хемет-биле быжылдарын негеп турар. Ону медереп билген. Совет Эвилелиниң Коммунист партиямыс делегей революсту күштеринин хеделишкенин чангыс ээни кошкандыр даш каныг-даа орадаашкынына улут шиптирлэг болгаш хажык чок туржуп турар. Бистер болза бистин революсту өөренишкени хажыктып турар ревизионизмге-даа улут, ол ышкан догматизмге-даа улут демисел турар бис. Чогаалык марксизм-ленинизм, бугу чурттарынын коммунисттерин акы-дунмалык чоруту болгаш сагыш-сепкил каттыштырылаачын бурун-биле тилеп үнөр дээрине бистер быжык-биле бугуреп турар бис деп, Совет чазактын баштыкы түнелинде чуталаан.

Ба-Динь шөлүнге болган митинг — Совет Эвилелиниң болгаш Вьетнамның улустарынын аразында акы-дунма найыралды тодарай илдериниң.

М. ЧУЛЬДУМ.

Улус төлөөлөкчилери

ТОЖУ. Районнун улус сузу-нун улус төлөөлөкчилеринин согулдузы Тожи района агадей берген. «Май 1» колхозтун кезигуерини улус төлөөлөкчилеринге 6 кижин соңгаан. Оларын аразында акы-полхозчу Ак Мойнак-лан, комсомолчу Рая Танаа, эмнелге пунктувун ажылдакчы Кол Ичидий, кино механиги Ак Чокчаан олар согулдуру-лаан.

ВДР-ге хамаарыштыр АКШ-тын дайын чорудулаачынын улуту. Муруну Вьетнама АКШ-тың чепсепти күштерин болгаш боо-чепсөөн өстүрүп турарына улут Вьетнам Демократтык Республикасы чазанын медеглээн деп турар. Иңдыг хеделишкенин докталдыр, Вьетнам талазы-биле 1954 чылдыг Женева дүрүлгүлөрүн шыныг күтүс-дирин хандырар. Иңил-Кыдатта болгаш Муруну-Чөөн Азияда тайбын камгалап атырынын эргежок чутулаачын дугайында ВДР-ниң чазанын негедилген. Совет чазак бурун-биле кат-жып турар.

АКШ-тын айткан үлгүлө-лери тургустунуң келгенде, үтү-үтү Эвилели Вьетнам Демократтык Республикасы айныл кайы-өрүрүн камгалап болгаш арганын быжылдарын биле улам ийди хеметлерин болуңуң эвилелдерин болгаш өнүктүрер-биле кады алыр ужу-га таварыш апар. Совет Эвилели ову кылды, совет улус акы-дунма социалист чуртка хамаарыштыр болуңуң интернационал хуулаачын күсүдү дээр-инге чыгышкынын камгала-даа турбайн.

Совет чазактын медеглелери

Вьетнам Демократтык Республикага улут АКШ-тың чепсепти күштеринин чаа шыныг өнүкчүлүктү дугайында дыналар болгаш сөөлүг ийн хундире келгилээн. 7-ги америк флоттун авианосецтеринде турар хей санын реактивтик самолеттар февраль 7-де Донг Хой хоорайны болгаш ВДР-ниң чурттакчылык өске-даа алаң черлерин бомба-лаан. Донг Хойга америк самолеттарын халлаашкынын февраль 8-ге баа каттаан. Америк ужал чүтү дыка хей чуртала бажынырын. харын эмнелдери бени бомбадан болгаш боолаан. Кижилер тайбы-биле когарал бар болган.

ВДР-ниң чурттакчылыг черлеринге америк чепсепти күштерин самолеттарынын дээрбени халлаашкыны болза, империалист кара-туурада ажаллаашкына болгаш агрессияга улут демисел турар улустар-биле бир дөмөй, совет улустун килеңгээшкенин болгаш шиптирлэг бугуу шымышкынын болурун турар.

Вьетнам Демократтык Республикага улут чепсепти агрессияга ол чаа үлгүлөкчилерге каныг-даа бол чылдактын кестүр-кылдыр тургузарын, орадаашкы-

шаан, АКШ-тын албан бөлүктөрү болза, Муруну Вьетнама АКШ-тың эжелеп алган девискаринде турар шериг объектилеринге бугуларын муруну-вьетнам патриоттарын хосталгалыг демисел чорудулаачын таварыштыр турарын чылдак тыртып турарлар. Иччаа-даа Муруну Вьетнама партизанынын хеделишкенин даш, мында эжел-лекчилерин болгаш оларын чалчатарынын таварыштыр турар аштырымышкы даш эжелеп негеп, үшкү чуртун — Вьетнам Демократтык Республикасынын девискарин бомбадаар эргени АКШ-ка кым берген? Иңдыг-иңдыг тайбыларда бичин-даа шыныг чүе чок дээрди угаан-сарымдыг кижилер бугу-ле билишпир. Ол дөргө, Иңил-Кыдаттын районунда АКШ-тың эжелектич политикаын чажырып чаар ужураж кажарлаашкын болурунда өске чүе-даа эвес-тир.

Муруну Вьетнамның улуту даштыкы интервентизмге улут чептүп даш демисел чоруду-турар, чангыс-ла чутула — даштыкынын, каныг-даа холгараашкыны чок-болуңуң иштики херектерин боду шиптирлэг-рин ол улус чүе турар. Национал хосталга-дашу деп демисел

турар болгаш ону ол чаалап алыр-даа.

Кажан оон-биле кожа турар чер америк интервенттерин бугу-дунуң алаада өртөнп хуякта-жып турар ужурунда, хамаарыла чок өске чурт агрессиянын ода алаар болганда, мынд чүе деп концепция ол ычаш? Бир эвес ийди концепцияларга дегем орукту бээр чүе болза, ол чорук КНО-нун Уставын чүе ал октаптар эвес, харын баа күрүне-лерин бот-боттарынын аразында харылдааларын каныг-даа эрге үнденинерин сый шаар болгаш оларын орунга каргы, кара-туурада ажалла баа күчүдө тургустунган турар ийди.

Акы-дунма социалист чурт — Вьетнам Демократтык Республикасы тускай догунаашкынына халдар дээр орадаашкынына улут Совет чазак АКШ-тың дүрүлгүчү бөлүктөрүн шаа-да кичээндирген болгаш Иңил-Кыдат чартык ортукада тургустунуп турар байдалды Вашингтонга чорутуу боттуу-биле көр-бөөр дээрине негеп турар Иччаа-даа бугу чүтүлдерин ап көөргө, боттук чорутуу сагыш-сепкилин тайбынга мынакшылды күрүне — Вьетнам Демократтык

Республикага улут агрессияга чүтүп турар кижилер эскертип турар. ВДР-ге улут агрессия кеземче чокка артып болуу дээр хооуун боладан Вашингтонда канчап-даа адырып шыдабайн турар ышкан-тыр. АКШ-биле дензэрге, Вьетнам Демократтык Республикага улут эвес күрүне болуу болгаш чепсепти эвээжи-леши. Иччаа-даа ВДР-ниң улуту чөптүг херекти камгалап турар, бодуңуң национал хамаарышпас чорутуу бодуңуң хосталга камгалап турар баа оон ийдегил болгаш күштүг өнүктүр-тер бар.

Совет Эвилели АКШ-биле чогулдулаачын харылдааларын тургузар даш, ол харылдааларын акижилер даш эскериле чокка туржуп келген болгаш туржуп-даа турар. Иччаа-даа харылдааларын хөгжүлгө — ол дээр-ге ий таланын чорудулаачын, ыччанган мында чедир, ийди баар чорук турбас ужураж. Совет-америк харылдааларын акижилерин эрге-ажытарынга баш улут ап турар кайы-бир бажынырын чок кылды. шыдаар аргалыг политикага агрессив пле-редикшилер-биле ол чорудула-лүшпө.

АГИТАТОРААР БУЛУҢУ

УЛУГ-ХЕМ. «Х Улут хурал» ка-дээ ажал-агый артелинни партия организация болгаш агитпунктуу «Агитаторнун булуңу» тургускан. Иңда сурунун кварталдарынын чуртуу асан. Бугу-ле чуртала бажынырын окуртарга, агитаторларга канчаар туурап тургусканын оон көрүп ап болуру.

«Билд» чилидизин салбыры-биле агитпунктун чер-чер Советтеринге соңгулаа үеизиле чорудар ажылынын планын мында азып каан турар. Билдиг тым-аа лекциялар болгаш бексаяр болурун, чонга

кино, концерт көргүзүлгелерин, ужу-ражымышкынар кезжелерин эртерге-рин ол планда тодарай айтып каан.

Ораа иштинде номчулаа литер-атурын деглээн тускай стол бар. Литератураны иштинде чер-чер Советтеринге соңгулаа Дүрүмү болгаш совет демократия дугайында өске-даа номнарын деглээн.

Агитаторлар боттарынын ол бу-луңунга үргүлүп көрөлар. Оларын аразында Ж. Мусатова, Б. Багыт-оол, Н. Базаан өн-ле эки ажылдап турар.

«Шекпээр» совхозтун № 1 хойжу бригаданын хойжуу Монгуш Серзиниң киданында хойларын олдаашкыны чедим-шининг чоруп турар. Козанда 283 таруур хойларны 195-жи олдаан, оон 200 хураган алынган. Хураганнар хүлээп ап, дорук-турар талазы-биле хойжуга улут дузаны сакмашкынар Монгуш Чамбил биле Монгуш Савынай олар көргүзүп турар.

ЧУРУНТА: М. Чавынай бодуңуң ажаал турар хураганнары-да. Сөзү болгаш фотозу Г. ФЕДОСЕЕВИН.

Чер-чер Советтеринге соңгулдага уткуштур

ЧАНГЫС-ДАА БАШ МАЛ АЛЫСПАС

— Ажылчы чоннар депутаттары-ның чер-чер Советтеринге соңгулда-ларга алдар болурун социалист чарыш республикада калбарган бол-гай. Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артелинин ажыл-ишчилери бугу улустун байырламы болуу соңгулда-лар хүнүгө каныг белектерин ужуражыр деп турарын чуталап берип көрүкчү — деп, Эрзин райо-нун Ленин аттыг колхозунун дарга-зы Сергей Самбараевич Чамбилан бистин корреспондентине дилээн. Ол айтырымга аш Чамбилан хары-лааны бола:

— Эртен 1964 чылда бистин малчынарымыс Төрөөн чуртка 255 тонна сүтү, 525 тонна элти, 84 тонна дүктү дужар дугайында хү-лөдгелерин бугу көргүзүлгө талазы-биле ажык күөстөгөн. Экономика-нын кол алдыр мал ажыл болуп турар колхозка бо дөргө эки көргү-дүт болуру.

Ам соруга болза чеди чылдын сөөлүг чылды оон-даа артык көр-гүзүлгелерин ажылдаары болуп деп бистин колхозчуларымыс билип тур-ар. Ол шың. Мал ажылында салды-ны турар соругаларын шиптир-лээрине иштинин чалын хур кыш ажыры, бугу чаш малды чедир-чөкка камгалап, доруктурун алдыр үзүт рөзүлүг болгай.

Иччанган чер-чер Советтеринге соңгулда хүнүн бо талазы-биле чед-лишкенин уткуур соруганы бистин колхозчу малчынарымыс салган. Артеддин шөөр малы 123 кезек, а бөдө малы 18 кезек черде кыштан турар. Эрзинде кыштын он-агай байдалын айтыр чутула. Бо чылын оок улут эвес болза-да, хар дыка кылды дүшкен. Колхозтун девискаринде чамдык черлерде хар-нын кызыны 37—40 сантиметр четкен. Бо чорук ылангы шөөр малы кыштарынга элээн берге-дешкенин таварыштырган. Бугу 27 муң баш шөөр малы шүтүзүп бугу кырынга тургузуу азыраар арга-мыс чок. Иччанган олардын чоп ажылдарыне, малчынарга дуула-даар немелде күштү үндүреринче онза кичазинейн салып турар бис. Малга олардын далбылап бөөрин шыга-лаа агаалы. Далбыл тырта-рыга тракторлардан алгыда ас-тарын болгаш төлөктерин калбаа-биле амытпап турар. Амы үеде 18 дал-былар доктаамал ажылдап, бо чү-гула ажыл — хүлөтүп алган кол-хозчулар иштинин малын менди чыл ажыраар херекке төлөтүп үлүүн килрип, бугу-ла маалды-биле ажылдап турарлар.

Бисте байдал берге, мычала-даа эки деп чуталап болуру. Малчынар баштайгы чедимшилерге оожурга-бас. Февраль болгаш март айлар ба-за-ла берге айлар болгай. «Кыштын айымынга чангыс-даа баш мал алыспас!» деп дөң-биле бистин малчынарымыс күженишкенин ажылдап турар — деп, аш Чамби-леседанин түнелинде чуталаан.

МАЛДЫ ЭКИЖИТКЕН ЧЕМНЕР-БИЛЕ

ОРУЛГАЛЫГ АДЫРЛАР

Идепкейлиг киржир

ХОРУМ-ДАГНЫҢ СААНЧЫЛАРЫ

11, сүдүнүн бир центнеринин өртөө
7 рубль болган. Ол малды азырап

УЛУГ НАЗЫЛЫГ ПОЧТАЛЬОН

иртхан хуузу коалхозка орулга болуп
кирер. Ам бир анчы-ла айда 200

КИЧЭЭНГЕЙНИ КОШКАТКАН ТУРГАН

рубльди боду ажылдап албышаан, колхозка 140 рубльди орулга кыл-

зи. Кыяны хар-биле шугар-
ааран эртеги хүн бичин-лээ
ийлэй бедин үүнү олзуган.
сырында «Чыраа-Бажи» со-
вокы школынын башкылары
ан, Инда кезажи школынын
жи өөренип турган. Оон лык-
өөртүкчүлөр. Кичээл эртирер
ажып турган.

ажыл-ишке салым-чаанын
дерма хамаан чок, бажиң бе-
мас болган-тыр. Амгыраал-
нуң немежил турары тоол-
деп, барааны кестүп келген
м аажок-ла магазынын чар.
биле турбаа» деп чоңунуң мер-
келини бо-ла болтай —

ураанга,
өрүкөрөм!
айымынга,
өрүкөрөм.

а чыгында тыва кижэ эртип-
туруп ээзи бозуп, коммунисттер
ааңнаар херелденлир чайлап
ты-силег журттага бажыңна-
буртн дери-херекселдиг кы-
тыр приткутуп, инетин, бымаа-
длан сычмас мал-маган ки-
лериниң эп-наырамы, ажыл
дириниң—1964 чылда еске
айоннуң шилчир Кызыл ту-

рунарында биллентир саа-
нуп, М. Өшүк-Саар, быаза
шоллоңнаар ол. Коммунист
тер-агы чылында улам белик
хукулателерин ап, чыгызы—

хыглан ам-даа члпхэн, назы
хыралы сргелэн-шоваз ка-
салы хыралаксай берген
уу холуй салгаш, молдургалар
ырганны чардыктырып:
ис.
огууну! — деп, шөө аарак ха-
емили ана уруп каан сынны-
ла аарак айтырып:
ийлик. Чаш уруглар-биле хө-
п, оран савазын баксыраткан
ага-мергежилинден база ха-
бодаш, кызар боор чүс-тир-
дурга барыа?
ре деян немен турарыл?
рар.
боолан боор силер аа?
и Тыва турза, байларга келе-
нин. Нам, чазак доктаай бер-
быдылар естүрүп, сегээн киж

нинг партиядан, Совет ҳақиқатининчи сағиш салымынын рагй коску. Бистин чурт-а хай миллион студентилер бар-ынын брукка чорун билеттири-ертэзин чартын чилеткен-ентилерге кайы хире ажытыл-ип алыры берге эвек.

С. ВНЕШ-ДОЛ.
пединституттун студентига.

ШЫНДЫК **3-КУ**
РЫН

1965 ч. февраль 10.

ООЖУРГАЛ БИЛБЕС КИЖИ

«Улут-Ая» совхозтун үшкү салбырын эргелекчи Степан Павлович Ревник эртеңинин дөрт шак чедер чокушунан чордо отуп келген, бажынынан үшү чоруптарына бүдүү белеткени берген.

— Мындыг эрте кайнаар баарың ол — деп, оң кайды хийланыпсат айтырган.

— Эртенки кылар херек бар. Фермага баргаш, нити байдалды көрө кааптар дээш.

— Мында ам кым бар боор. Улут шүртү уулу-ла чыдар ий-наан.

— Даң бажы шара-хере тур-да, тура халып келген, амылдан тургулап кижилер фермага чок эвес-ле болгай — деп, Степан Павлович мелеп кеткен.

— Болуңу бодун-на биллип көрөм че...

Степан Павлович дашкаар ууш кээрге, суурда чангыс-даа бажыны соңгазы чырываан болган. Чамыкан тараа дег хей сыдыстар дээрде чивейини тургулаан. Оң буттарынын хар кырында баскан даагы ыракка дикталып турган. Фермаге баар орунчар чоруп олурда, инек кадарчы Аргай Түлүштүн дүүн анаа чугаалап чугаазы сагыжына кирип келген.

— «Кара-Шокар» бо дүңө төрүтөр боор — деп, Степан Павлович ол сагындаган. Ревник мынан «Кара-Шокар» ишчи-леп көргөш: «Бо дээрде анаа эвес

инек болду ийин. Малдын саал-да үзүндө «Кара-Шокар» 1500 кг сүтү берген болгай. Ийинг малды камаар херек» дээш.

Фермага келгеш, инек кажаа-зынч эжини оожу амыткаш, булунда бөлүк инектерге булур-тун чырык оттур топтоп көрүп турла:

— Эй, мында кым кирип келди? — дээн танымыр үн дың-налган.

— Чүү болду, Степан Павло-вич — дизи-ле, совхозта ветери-нария санитары Түлүш Байла-кай бо көстүп келген.

— «Кара-Шокар» төрүдү бе? — деп, Ревник оол айтыргаш, ийинг көрүп дилегинген.

— Ийе, төрүтү. Артында-ла хаваанда ак черлиг, нези-биле кара олчаан бозаа-ла-ыр — деп, Байлакай өөрүшкүлүг харыялаан. Олар ийилеэн чоруткаш, чаш бы-зааны чаптап көргөнөр. Салбыр эргелекчи дегизинче көрү-гөш:

— А сен чүгө удувай турарың ол, Байлакай? Төрүтү инек танымылдары саян хулаалгач эвес ышкыгай — деп, оожу чугаалаан, Байлакай арай апчок-сунган шинчи-биле:

— Ветеринария санитары ки-жинин, мээң хулаалгемге таң-мылдары дөрт хамаарышпас болбайн аан. Ийналда-лаа инек-тер төрүп турла, мен оожургап олуруп шыдавас-тыр мен. Мээң

чүрээм ажал-херекте мен ал-бады бээр-дир — деп, дөрт ха-рыялаан.

Байлакайнын шоваа каракта-рычте Степан Павлович бозам-чалы көрүшкөн:

— Баштагып турарым ол-дур ийин. Сенээ бүтү-ле ажал-херекти бузуп болур деп чүвө-ни билдир-ле болгай мен. Сенээ инанмай кымга инанар.

Олар чугаалашып, ка-жааны эргип чоруп кааннар. Ферманын ишчилери эртеңги ажалды доошукканда, Ревник ба-жыныче чынып чоруп ораш мынчаар боданган:

— Эх, кижилер шүртү-ла Бай-лакай ышкаш ажалдаар чүвө болза, магады-ла-дыр аа! Совхоз-ка үнел-ле кижилер ийин...

Ветеринария санитарынын ка-жан дымташып ал турарын фер-манын ажалдыкчыларында кым-даа билбес. Саачылар эртеңги саалдага чедип келгеш, Байла-кай мында кажаалар иштип көр-гөн, инектерин, бызааларын иш-чилеэн турар. Оол киришпес ажалы чок. Бызаа ажаакчылары, кадарчылар, саачылар-биле бо-ла сүмөлөжү бээр. Салбырнын фермазына бир катан чедо бер-геш, муракчы ажал-ишчинин ажал-херектен сонуурап, боду-би-ле сепкил хандыр хөөрөшкөн мен.

Инек сап турган саачылар ара-зында В. Севелтеге ол чедо бер-геш:

— Инек эмин чүгө масса-ж-

тавайн турар сен, Валл — деп айтырарга, ол анык саачы бир-ле чүвени чугаалай-дыр.

— Бээр көрүп түр, мынчаар массажаар чор, мен сенээ ай-тып берейн — дээш, ол нарын эвес амыды Байлакай шимче-гири аажок көргүзө берди.

— Эмиг массажаарын ам би-лин алдың бе? Утпа, көрдүң бе. Массажап алгыра, инек эдинтер, сагдыгыр, сүт хей болур. Инек аарбас-даа болгай — дидир. Каш минута болганда, кочегарга дужа бергеш:

— Бус берип турарың эвеш-тир, эш. Саванын аки чымчалыр-да хей бус херек болгай. Инек-терге чымчаткан саваң бээрге, сүдү хей болур чүвө — деп, ону чемедаан турар.

Шынап-ла, Байлакайнын эс-керейн баар чүвөчөк. Бир эвес мал чеминиң белеткелди, саалда дээн мыпаш ажалдар оң кирип херээ эвес дептер болза, ол:

— Кайнап мээң херээм эвес боор. Малдын казын камгаалар кижиле кымал, мен эвес мен бе? — дээш элдисине бээр. Ийнал-гаш фермага бүтү чүвө чурум-чысаалдыг, кажааларын ишти, дашты арыг.

Мал эминин фермага урчул-ду-ле көзүп турбас. Чүгө дээрде мында байлак дуржулгалыг санитар бар. Ол анаа бузурээр болгаш илгээр. Малдын аны-буру ааргыларына уур ам сыктырышкынын, ка-

жаалар иштин дезинфекцияларын Байлакай чогурү үзүндө шийи кылып турар. Бо чыгыш малды эминг суга ийи катан эжини-гир. Холуксааны эондирерин бе-ли эске улуска бузурейин, бо-ду кылып турган. Мал эминери-ниң баулу мастери кижиле дие-чазыг чок. Малдын аарынын шын тодараткаш, дораан эминг шаап каар. Мал өлүп деп чугааны ферманын кижилери ам уттуп-кааннар. Ол ындыг болбас арга-зы чок. Чүгө дээр, чээрби чыл иштинде санитар болуп ажалдап келген кымык кижиле — Түлүш Байлакай ферманын малынын казын камтаал турар. Ху-лэонг ажалында белик харым-салгалыг бо бөдүүн кижиниң үлгүлөргө, дуржулгалыг сов-хозтун ажалчынары өөрөнип турар.

Түлүштүн холу курт олурбас. Бир эвес бодунун мергежилдиниң талазы-биле кылып чүгө чок болза, аймыр туткаш, сине ок-тап, хуурек туткаш, өдөк алып, балды туткаш, септелге кылып турар бээр. Чамдыкта хеттен са-вааны уруп алган, ону конче-тралар, микроэлементтер-биле амын кирип холан-даа турар-ла.

— Оожургап, десек чок ки-жи — деп, чодураа дег кара ка-карталыг, омак саачы урут Бурумаа оң дугайында бир катан ыдыг сестерин чугаа-лаан. Шынап-ла чүү дээр боор. Байлакай баулу десек чок ки-

жи-ле болгай. Угундан-на мал-чын кижиле...

— Байлакай акый, сенээ ча-гаа келди, ал ал, ма — дээш, поч-тачы уруг олчө дөрт азылгы, дөрбөччин ак-көк саачынын сун-ган. Чагаа хавында чараштыр бижаан хол жүзүн ол танып кааш, арны чайнап, хулузуруй каапкан. Огу Михаилден чагаа келген. Михаил эртеден-малчын болур сорулганы бодунун му-рунга салган. Красноярскин көдө ажал-агыл техникумунун зоотехник салбырында өөрөнип турар.

— Эргим ачай, авай! — деп Байлакай ытыктыр номчул бер-ген, — чартык чылдын өөрөлдө-гөсүн чедикшиниң доостум. Бүтү эртеңерде — дөртөр, бештер. Кадым экин-дир. Мээң дугайында сагыш чованаар. Силер кандыг чурттап тур си-лер? Ферманын ажалы аки чо-руп тур бе?

Байлакай ол кезжэ огулунуң чагаанынын харымын бижири дээш олурган. Боданын чаг-гыс чегге чыгып, догандыр ке-лек көргүзгөн. Чаш болгаш элэ-ди чылдары чайгаар-ла сагышка кирип келген. Соокту, ашты, до-рамчылады чеже көрбөз дээр. Оң азынынын малы чок чоран.

Хелетик амыралар олгарга го-рушкуну бербез. Тыза чурту улус республиказы боза бээр, Байлакай мынан хостуг тынып, күзөли-ханган. Школага ол өө-

ренмээн. Ийналда-лаа удуштуң шеринге албан эртерилгелер анаа баулу университет болган. Шеригте тургаш, ол бижи-би-ликти кижиле апарган.

Чагааны ол үр-ле бижаан. Совхозунда, районунда, респу-бликада чаа чүүлдерин айткан. Ферманын ажал-херек база-ла-утпай кириген.

Салбырын ишчилери эртең чылды чедикшин-биле үдөөнөр. Саган сүтүгү хемчээл бир ипекке онааштыр 1200 кг бол-ган. 1963 чыл-биле дегиздөө, оон 227 кг хей дээш ол. Саачылар, кадарчылар чеди чылдыг чылды чылды бир инектен-не 1500 кг сүт даш дегизсегирин иштиндиргөөнөр. Малчынарын чедикшининде адалыны улуу баа кирген дээрин огу билдир болбайн аан. Чагаанын Байла-кай мынчаар дооскан:

— Каш хонук бурунгаар сов-хоз директору-биле чугаалаштым. Сөөң дугайында айттыргаш, зоо-техник кижиле чедо чугула хе-рек, ажалдаар чедо маңа тыпты бээр дээрин хөөрөөр чорду. Чан-гыс чегге ийилеэн ажалдаан болурусса, аки-ле-дир ийин. Сен чүү дег бодуң сен, огулу?

Адамы биле огул чангыс ажал-агыл кыды ажалдаар дээр го-рушкуну бербез. Тыза чурту улус республиказы боза бээр, Байлакай мынан хостуг тынып, күзөли-ханган. Школага ол өө-

С. ГРИНОВ.

Будапешти хостаанындан бээр 20 чыл болганынга

Фашист элечекчилерин үндүр смывырганын соонда Будапешт мындыг турган. Бо чүрүктү Ракоши проспектин биле Лени бульварынын бедирлешкен черинге тырттырган.

МТИ—СЭТА-нын фотоз.

1945 чылдын февраль 13-те Совет Армия Венгрия наймызалдан фашист элечекчилерин смывырганын соонда. Калат тургустунган хоорай тай-бын, тургустуну күш-ажалдын символу боду берген. Будапешт доктаамал немекп, чаартынып, мында чаа бажынынын тузун улут хемчээлдерге чорудуп турар. Ууусчу эрге-чагырганын чылдарына дургузунда Буа-пешт чүртүгү үлөтүр, эртем болгаш култура төвү боду берген.

ЧУРКУТА: Будапештиде Аттила Йожеф кулчуму.

Фото ИТИ—СЭТА-нын.

Аткан огу халас барбас

Чөөн-Хемчик районда «Искра» колхозтун хойжузу Монгуш Доржу дуржулгалыг ачыларнын саанын кирип бодур кижиле. Оң кадарчы хонуну кужу шыраак. Ийварынын соок хүнеринин би-рөөшнө ховуга хой кадарын чораш, дуралнап олурарга, шу-жун алган дөрт бөрү Чангыс-Халын ховуундан үнөш, Кара-Дыттын улуг Ак-Халже углай бар чыткан. Бөрүлөрин улаан үнү ал дүңө баа дымчалып тур-ган.

Эш Доржу эртеңинде он алды дугаалыг дүргөзүнүн хову-гын бөрбөк ок-биле октап ал-гаш, улуг Ак-Халже үнүшкен.

О. АЛДЫН-ОЛ.

Кызыгаар хагдынган

КАМПАЛА (СЭТА). Кызыгаар рай-оннада хевээр артышпаан турар дүшкүрүлүг байдал-биле холбоштыр Боно-биле (Леопольд) кызы-гаары хаар дугайында шиттирин Угандын чааа хулаап алган. Пана-нашкын болгаш ошона хөгжүлө министр Аки Нейсон бо дугайында дымчалыгын кылган, кызыгаар дам-чыштыр бүтү-ле салыг чорудула-ларын сокасдыр апар дээрин ме-деглээн.

Леопольд-биле чазак шеригле-риниң солдаттарынын болгаш ак-кештиг хөдөйлөкчилерин Уган-данын хамаатыларына уур кылап турар хаалашкынарын уружун-да Конго-биле кызыгаары хаар ужура чуртун чааа таваргыч ма-гачок деп, Угандын иштин хе-ректер болгаш камгала министр Феликс Омаа моон мурунда баа-за медеглеп турган.

Англи шериглерин доп-дораан үндүрер дээш

ЛОНДОН (СЭТА). Игванениң на-ционал хостагаанын конгресс Свизлендин «бүтү англия шериг-лерин доп-дораан үндүрер» негез. Игванениң «Стар» солунунун паралап үндүргөн ол негелде чугаа-лап турары чүл дээр, Свизленди-нин удузу англия колониалисти шериглерин анаа турарына шыдажы-ры күзөвейн турар.

Акы - дунма чурттарда

ЧАА ТИЛЕЛГЕ

СОФИЯ. Болгариянын согу чү-гүндө Вранча округта чуртта баштай-гы газ дамчыдылазынын тузуу доо-зулган. Ону ажалдарынн булалы болган. 13 километр дуртут газ дамчыдылазы округта амылдан турар Вильгельм Пик аттыг улут пе-мент комбинатын чик карыгалыг кывар чүл-биле хандыр апар.

Болгариянын төп паралагы ол болушкунуң дугайын дымчалы-шаан, газ дамчыдылазынын тузуу-шунга Совет Эвилелинин көргүскөн акы-дунма улут дузаламчынын онза-лап медеглеп турар. Химия болгаш металлургия үлөтүрүнүн талазы-биле комитеттин даргазынын ора-лакчы Г. Нанковун медеглээн болза: «Ол газ дамчыдылазын ажал-лакта кириген чорук — болгар-совет найралдын чаа тилелгеси болур. Төлөйлөдөр болгаш дериншикин-терин биске берген, бодунуң тускай эртериндеги биске чоруткан Совет Эвилелини бис шын сепкилдик өө-рүп четтиришкенин илердеп турар бис».

Бойдус газын бо чылын — белин ажалдаар чорук химиянын, метал-лургиянын болгаш материалдыг булу-рулганын эске-да алырларынын хе-регелдеринге амылдан турар 85 муң тонна мазуту камнап алыры-нын болуулар аргазын бээр. Чевен-тинин бот-үзөини чингеткенден чылда алырар камналга барык-ла 3 млн. дөд болур.

ИДЕЯЛАРНЫН НИИТИ ЧОРУУ — НАДЫ АМЫЛДАЖЫЛГАНЫН ҮНДӨННИ

ПРАГА. Бот-бодунга Экономиктиг Дузалажыла Чевелелинин кегинү-нөргү бүтү-ле социалист чурттар-биле экономиктиг калы амылдам-гыла хөгжүлгөргө болгаш хамыла-зына социалист Чехословакия амыралыг сонуураалдыг деп, «Р-де право» солун медеглеп турар.

Агрессчилерге сагындырыг

ХАНОЙ (СЭТА). Америк-сайгон эр-ге-чагыргаларын Вьетнамын Демократтыг Республикасына уур ча-агыл-чөгөзгөлт чоруттарынын дугайында ВДР-нин напонал камга-ла министринин медеглелин ааа болган паралага конференцияга номчаан.

Муруну Вьетнамын талазында ужулуп келген реактивтиг самолёт-тар ВДР-нин дөп болбас эргезин каржыны-биле жактыгышпаан, Донг-Хой хоорайны болгаш Куанг-Бинь мөжүнү эске-даа чурттакчылыг че-лерин баа Вин-Линь району хе-нертен бомбалап, адып болбаан.

Баштайгы медеглел-биле азырга, ВДР-нин улустун чепсестиг күш-тери дайынын дөрт самолёттарын дүжүр аткан болгаш олаан каш само-лёттарын кеметкен. Ол өнүк-чөг-гөз болза чаа онза шынгы агрес-сия үлгөлдиг болуп турар деп, меде-глелде онзалал медеглеп турар. АКШ-тын президентинин тускай дуза-лакчы Бади дээрн Сайгонда тур-да, америк империалистер кара же-дөөлөргө чугаалап турар.

Ак бажынын медеглели

ВАШИНГТОН (СЭТА). Вьетнам-нын Демократтыг Республикасынын деисарыгын самолёттардан бомба-лап, адып болбаанын хамаарыш-тыр Ак бажың тускай медеглелин кылган.

ВДР-же агаар халлашкынын аймык чок чоруктун национал чөвү-лелин сүмө-биле болгаш прези-дентин чепсестиги-биле кыл-ган деп, Ак бажынын паралага се-кретары Джордж Ринини тараткан медеглелинде чугаалап турар.

гээр агрессия үлгүлөдөрүн кылган. Муруну Вьетнама агрессия дайынын күштелдирерин болгаш кабаргы-рынын планарын, ВДР-ге хама-арыштыр өнүк-чөгөзгөлт, урегдек-чи чоруттарынын планарын кылып турар америк империалистерин чү-дө-бүжүр бодуларын ол чорук ула-ман тода сойлап илердеп турар деп, медеглелде чугаалап турар.

Устүндө айттыгын агрессия үл-гүлөдөрүн шынгыг уружтары ааа харымсагалы АКШ-тын им-периалистер болгаш оларын чалчалар-ын буруну-биле хулаар апар дээрин олгарга ВДР-нин напонал камгала министрствоу шынгызы-биле са-гындаган.

ВДР-нин национал камгала ми-нистерствоу америк империалистерин агрессия шиттирлерин-биле буруу шаап, ВДР-ге хамаарыштыр бүтү-ле өнүк-чөгөзгөлт чоруттары болгаш агрессия үлгүлөдөрүн дон-дораан сокасдырып, Муруну Вьетнама аг-рессия дайынын сокасдырын АКШ-тын чааандан негеп турар.

«АКШ-тын чааа дайынын кал-баргырыне чүткүвейн турар, ол дугайын чаааа улаа-ларга медеглеп турар» деп шындыг Ак бажы-нын паралап үндүргөн документин-де бар болуп турар.

Америк дайнырактар Вьетнам-нын Демократтыг Республикасына уур агрессия үлгүлөдөрүн кылып турда, ол чегелгит шындыгышкын-нар элдегит кылдыр дымчалып тур-рар.

ГДР-НИН ПРОФВИЛЕДЕРИНИН СОЛУГАЛАРЫ

БЕРЛИН. Хостуг немец профви-ледеринин каттыжышкынын Геп-балтаар черинин хурали ийи хүнерин дургузунда Берншта бо-луп эркен, ааа ГДР-нин профви-ледеринин улаа ийагы сорула-лары тодаргалыган. ХНП-нин Төп баштаар черинин даргазы, ГСЧП Төп-нын Политбюро кегинүг Г. Варне-кени «1965 чылда улус ажал-агы-нын хөгжүлгөргө планын ботанды-рып болгаш профвиледе согула-лар» деп илеткелди хуралин ки-ри-жичилер чугаалап көргөн.

Профвилелеринин төгүдүг сору-ла-зы чүл дээр болза, ГСЧП-нин уу-ру-тулазы-биле бүтү ажалы чонгар-нын тайбын болгаш национал айты-рын шиттирлерин даш дегизеке мобилизация, күш-ажалын бү-дүрүчүлүг бүтү хемчег-биле бе-ли-дир даш каалак социалист чар-мышты органиастаары, ажалыг чонгарын ажалынын болгаш амы-ралынын дугайында улаа-на аки сагыш салыры болур деп, Г. Варне-ке медеглээн.

Кысказы-биле Чехословакиянын Социалист партиянын ТК-ынын пленуму Прагага болуп эркен. Улус ажал-агынын планарын болгаш ууру-турун болбаарындагыларын кол-кол угалымышкынарын дугайында Чехословакиянын Коммуни-ст партиянын ТК-ынын аявар пленумунун тундурга-биле оң кирижичилер чепсестиг турарын илеретке болгаш ЧКП ТК-ын плен-умунун резолюциясында айттыг-нан хемчеглери деген.

Кысказы-биле

Чехословакиянын Социалист партиянын ТК-ынын пленуму Прагага болуп эркен. Улус ажал-агынын планарын болгаш ууру-турун болбаарындагыларын кол-кол угалымышкынарын дугайында Чехословакиянын Коммуни-ст партиянын ТК-ынын аявар пленумунун тундурга-биле оң кирижичилер чепсестиг турарын илеретке болгаш ЧКП ТК-ын плен-умунун резолюциясында айттыг-нан хемчеглери деген.

(СЭТА).

ХААКТЫ ШЫН ҮЗЭЭРИ

«Шын» солун «Хаак үстери, хаакты шын үзээр» деп чүүлү паралап соонда, хаак спортунга баштайгы дим эвес-базынын кылып турар эштерин болгаш оң маргылааларына улаа-ларга кирип каапкан ажалчыларын ча-гааларын алгалаан. Чамдык хаакчылар ол чүүлүн улаанын дүргө-биле бижи көрүзгөсө калдыгы деп айтырчалан-лаа боор. Хаак спортунга халыкшы-лыгларын айтырчаларын дораан-ла харылап бижири дээрме менээ бир чүүл билдирмес турган, чүл дие, бистин чуртта негез-те даштык хаак үстери со-нуураалыг кижилерге болгаш ке-дээ хаакчылар бар ири бе деп айтырар. Мээң ол айтырчалыг «Урожай» эки-тура күш-культу-ра нитилелин хаак талазы-би-ле чындыг команданын кегиз-гүннөри бисте ыдыг үстөр бар, оларын канчаар ажалдарын сү-мөлөргө дилээнер.

Бо чылдын февралын хаак маргылааларын аям деп бо-лур. Республиканын спорт чөвү-лели, эки-тура спорт нитилел-дери, күш-культура коллективтерин хаак спортунга маргылааларын эртерге болгаш моон сонгаар-даа эртерер. Февраль 27-28-те «Уро-жай» эки-тура спорт нитилели-нин шугуму-биле республиканын совхозтарынын ажалчынарын баа садыг ажалдыкчыларын кышкы спартакиада болуп эртер. Бо спартакиадага кедээ хаакчылар шынгыс белеткенип, шенелде маргылааларын чорудуп турар.

Ийчангаш хаак маргылаала-рына кирип турар эштерин эки түнөлдиг болурунгу дуза-лаар боор деп илерет, ийи су-мени бижидим. Маңа хаакчылар-нын чугула чепсээ болур дашты-кын хаак үстери көрүптээл. «Свики» деп хаак үзү Швейц-болгаш Норвегияда, а «Рекс» баа «Вахти» деп хаак үстери Фин-ляндияда бузурп турар.

«Рекс» деп хаак үзү 7 анги болур, олар бот-боттарынан өңү болгаш кевит, суугу-биле ыла-лыр.

Даштык хаак үстери шүптүз демир хаажактарыг. Ногаан «Рекс» — өңү ногаан, кевит, ха-вынын даштында чаа чагган, чаап турар харга (—2) градус температурага, а эрги чыткан хар-га (—10) градус температурага хереглелтер деп бижиттиген. А хаакчыларын практикалы мын-

дыг чүүлү бадыйкан, чүл дие, үстүлө айттыгын температура-га эвес, (—20), (—25—35) гра-дус соокка хаакты чагган, эки түнөлдиг көргүзүп болурун, мар-гылаа эртер хун соок болган ту-дун-на, хаакты чуга кылдыр 2-3 катан ууар. Бистин Тыянын хаакчыларынн ая-не кол хаак үзү, ычанган ону камнап, чугу-ла маргылааларга чаггылар.

Нак «Рекс» — өңү көк, кевит, хавынын даштында чаа чагган, чаап турар харга (—2), (+1) градус температурага, эрги чыт-кан харга (—0) — (—10) гра-дус температурага ажалдыкча-рын сүмөлөт. Бистин респу-бликанын байдалыга он-лаа куду температурага хаакты чаа болур. Бо үстүн үнөш он дүргөн ары-вазында, 30 километрге хаакты 2 кат кылдыр чаап алырга чедер.

Хүрөк «Рекс» — өңү хуран, кевит. Агаларын температура (—1) (—2) градус турда, эрги-лаа, чаа-лаа харга ажалылар. Бистин республикага (—15) гра-дус температурага баа хереглел-терин чоруттуган дуржула-лар бузуреткен. Хаакты өй-тап кат кылдыр ууар. Ногаан, көк «Рекс»-биле чалдыган хаак дедир чылар болза, хүрөк «Рекс»-биле хаактын орта кезин чар.

Сарыг «Рекс» — өңү сарыг, ке-винг. (—0) (1) градус темпе-ратурага чалын, чыгыг үзө хаакты кылын кылдыр чаарга, дыка чыл-гыр.

Кызыл «Рекс» — өңү кызыл, кевит. Чалын хар чымчай берген-де, хаактарын чуга-чуга кат кылдыр чаап алыр.

Кызыл «Рекс» — өңү кызыл, суук, пасталарда кылдыган. Ха-вынын даштында чакы доктаа хереглелерин сүмөлөт. Бистин республикага (—30) (—35) гра-дус соокка хаакты уеп алырга, тергин чылгыр. Чамдык эштер суук кызыл «Рекс»-биле чаа-зын билбөз-биле анаа-ла шыжап алган чорудулар.

Нак «Рекс» — өңү